

VINYALES

28/10/2014

Falten uns minuts perquè siguin les 14:00, hora en que surt l'autocar direcció Viñales, estem en l'estació d'autobusos de **VIAZUL** de La Havana Av. 26 i Zoològic Nuevo Vedado, aprofitem per comprar aigua pel viatge. El trajecte és inferior a 200 km. i té una durada d'unes 3 hores i mitja si bé para uns 30 minuts a mig camí, aprofitem per menjar una mica i prendre el corresponent cafè. Ja pel camí esbrinem que aquesta zona és més tranquil·la, és diferent (Veure fotos 1 i 2).

Viñales en una bonica ciutat d'uns 26.000 habitants pertanyent a la província de Pinar del Río.

Viñales està a la vall del mateix nom en el qual destaquen els "mogotes", muntanyes de parets verticals de la *Sierra de los Órganos*. Aquests mogotes constitueixen formacions geomorfològiques molt singulars on alguns d'ells arriben a mesurar centenars de metres d'altura, només són comparables amb les localitzades a Xina i la península de Malacca.

La zona destaca per ser la millor per a la plantació de tabac, tot i que també hi ha altres conreus.

17:30 L'autocar arriba puntual a l'oficina Viazul C/. Salvador Cisneros 63 al centre de la ciutat, la casa on ens allotgem està a prop, escassament 500 m., així que ens dirigim a ella caminant mentre li anem prenent el pols a la ciutat.

18:00 Arribem a **casa Ridel y Claribel** C/. Salvador Cisneros Pasaje B 203 C Tel.: +53 (048) 695 127. Teníem bones referències de la casa està valorada com a núm. 1 d'un total de més de 150 en www.tripadvisor.com, quan arribem a la casa certifiquem les nostres referències. Habitació amb bany, aire condicionat, armari, una taula i nevera, àmplia i molt neta. Volíem contractar una estada de 4 nits lamentablement només van poder ser 3, ja ens ho havien comentat quan la varem contractar uns cinc mesos abans, la quarta va ser a casa d'uns amics veïns seus. Havíem llegit que cuinaven molt bé així que també contractem els desdjunis i algun sopar. Va ser un encert. En Ridel i la Claribel, són metges, compaginen l'acollida de viatgers amb la seva professió.

És curiós veure el sistema d'aigua calenta ho hem trobat en diverses cases (Veure foto 23).

Per l'endemà tenim previst fer unes visites en diferents punts d'interès a la vall, havíem programat un circuit amb un bus turístic el qual fa un recorregut amb diferents parades, la idea era a l'arribar un dels llocs del nostre interès baixar del bus visitar el lloc i esperar el següent bus fins al punt següent, el cost del bus és 10 CUC -5 per persona- i aproximadament en passa un cada hora. Consultem amb el Sr. Ridel el qual ens aconsella llogar un taxi que per 20 CUC en total, podem visitar els mateixos llocs més algun altre i ajustem més el temps ja que nosaltres no ens hem d'esperar, és el taxi el que s'adaptava al nostre ritme. Agraïm el consell.

19:00 Sortim a passejar per Viñales i comencem a prendre contacte amb els seus carrers, amb la seva gent, etc. A més de la carretera que és el carrer principal la resta també som amples, i plens de cases de lloguer, al capvespre molta gent surt a seure davant de casa seu, ens creuem amb dones que juguen

els seus fills, homes amb bicicleta, camperols que tornen a casa amb el seu carro i un parell de bous, venedors de qualsevol cosa, fruita, verdura, etc. alguna noia jinetera a la cerca d'un turista, *guajiros* a cavall...

Arribem a la plaça Major, hi ha l'església parroquial (Veure foto 6), està tancada, una galeria d'art i un mercat ambulant d'artesanía. A les 20:00 anem a sopar al **Restaurant El Olivo** C/. Salvador Cisneros 89, Tel.: +53 (048) 696 654.

El Restaurant el Olivo, valorat el 7é de 37, es de cuina mediterrània . Totalment nou, és l'únic restaurant de la ciutat que ofereix especialitats mediterrànies a base de pasta, pizza i d'olives en totes les salses (d'aquí el nom). Una bona manera de menjar saludablement i una alternativa als plats cubans. Cuinen amb oli d'oliva.

Anem a Casa Ridel a descansar, abans comentem amb Ridel la seva proposta i li demanem que ens busqui un taxi per fer un circuit amb visites a El Mural de la Prehistoria, Palenque dels Cimarrones, Cueva del Indio, Hotels Los Jazmines, La Ermita i ens proposa visitar també una finca agroecològica. També parlem de diferents temes sobre la zona, Cuba, Barcelona, etc.

29/10/2014

Són les 08:00 ja endreçats desdejunem en una terrassa de la casa, amb magnífiques vistes de l'entorn i al fons uns "mogotes", l'aire fresc del matí i unes orquídiades ens acompanyen, a la taula hi ha sucs, cafè, llet, pa torrat, mantega, melmelada, plat de papaia, guaiaba i pinya i entrepans de pernil i formatge.

Fem petar la xerrada una estona esperant el taxi que ens acompanyarà avui a les diferents visites, el taxi un magnífic descapotable Chevrolet – Bel Air de 1954, (Veure foto 4) després de les presentacions corresponents fem la primera visita al **Mural de la Prehistoria**.

El Mural de la Prehistoria, és una enorme pintura de 120 metres de llarg per 80 d'ample, feta directament sobre la roca del "mogote Pita". En el mural es poden veure 12 peces, mostren la història evolutiva de la zona, des dels primers mol·luscs marins i animals gegantescs, fins als aborígens *guanahatabeyes* que van poblar la zona fa ja centenars d'anys. Aquesta impressionant obra va ser pintada pel muralista cubà Leovigildo González Morillo, va ser feta totalment a pinzell i li va portar més de cinc anys acabar-la. Per poder realitzar aquest treball, prèviament la roca va ser rentada i també es van fer drenatges en ella, per evitar en un futur l'erosió a causa de la pluja (Veure fotos 5 i 7).

Seguint el trajecte ens dirigim al **Palenque de los Cimarrones** és un petit museu etnogràfic a l'interior de la Caverna de José Miguel que recrea en el seu muntatge un assentament "*cimarrón*¹" on es mostren les seves armes construïdes en ferro i branques polides d'arbres, el llit de "*yagua*", coixí de fulles de plàtan, la rèplica d'un fogó, elements que constituïen la seva dieta habitual i les rústiques construccions on els esclaus africans es refugiaven. També posseeix un curiós restaurant, una estructura simètrica de canyes² oberts i units entre si per passadissos amb sostre de guano i disposats a la manera dels antics llogarets africans.

¹ Esclaus africans escapats dels seus amos.

² És el nom amb el qual es coneix una de les formes més utilitzades pels aborígens en la construcció dels seus senzills habitatges, caracteritzades per les seves parets circulars i sostre a manera de con, tota de fusta.

La següent visita és a la **Cueva del Indio**. La Cueva del Indio és una caverna, que arriba a aconseguir els 300 metres d'extensió, en l'interior de la qual corren dos rius subterranis, a més de les diverses formes i figures formades per les estalactites i estalagmites, s'han trobat pintures i restes dels utensilis i cerimònies funeràries, de les cultures cubanes precolombines. Al final del trajecte hi ha un recorregut en barca pel riu Sant Vicenté prou atractiu (Veure foto 11, 12 i 13).

Seguim cap a l'**Hotel Los Jazmines** el que té d'interès es la ubicació, una altura que li concedeix una de les més belles vistes del Valle de Viñales, es distingeix per l'exuberant vegetació que l'envolta. Ens va resultar curiós veure palmeres nanes d'aprox. 1,8 m de altura. I continuem **cap a l'Hotel La Ermita** igual que l'hotel Los Jazmines té unes immillorables vistes (Veure foto 18).

Com a última visita anem a una **Finca Agroecològica – El Paraíso**. La Finca Agroecològica ofereix una impressionant vista del Valle del Silencio, en la mateixa es poden veure diferents tipus de varietats de fruiters, espècies vegetals que són poc habituals en altres indrets de Cuba, conreen també plantes aromàtiques, i maduixes! En arribar-hi, una de les persones que treballen allí ens explica totes les característiques de la finca (Veure foto 15).

Existeix la possibilitat de gaudir d'un excel·lent servei gastronòmic amb les diferents varietats vegetals ecològiques que posseeix la mateixa, per la qual cosa et pots dirigir a menjar fora a la terrassa i gaudir d'un increïble festival de menjar orgànic, incloent tot tipus de verdures, carn i una molt saborosa sopa, etc., però, tenim aparaulat sopar a la casa on ens allotgem i el menjar de la finca és massa abundant, per la qual cosa aprofitem per descansar una estona a la terrassa i prendre una beguda anti-estrès, una mena de pinya colada amb coco i canyella, boníssima, de les millors begudes del viatge (Veure fotos 16 i 17).

Encara falta una mica per anar a menjar el que aprofitem per visitar el **Museu Municipal C/. Salvador Cisneros 115**. Establert en les parets de l'antiga casa d'Adela Azcuy, figura emblemàtica de la lluita independentista cubana, aquest petit museu presenta la història del municipi des de la prehistòria fins als nostres dies. En aquest museu es troba una esplèndida varietat d'objectes i articles que van pertànyer a diferents figures que van fer història a Pinar del Rio, com el primer pintor del Valle de Viñales, Domingo Ramos. També es destaca en una de les seves sales la representació de fòssils marins de la prehistòria, entre ells el Amonites - Mol·luscs (Veure foto 19).

De nou tornem a menjar en **El Olivo** volíem un dinar suau i allí ja coneixíem la carta pel sopar d'ahir.

Tornem a la casa de **Ridel y Claribel** a descansar, avui el dia ha estat molt actiu una migdiada ens anirà bé, després gaudim una estona en una de les terrasses de la casa, contemplant la vall.

18:30 Falta una estona pel capvespre, de nou amb el mateix cotxe taxi, ens dirigim a la **Finca Agroecològica – El Paraíso** per veure la posta de sol. Asseguts en la terrassa gaudim amb uns suc anti-estrès, de l'espectacle, ha estat meravellós!! (Veure fotos 20, 21 i 22)

Tornem al poble passem una estona fins a les 20:30 per anar a **sopar a Casa Ridel y Claribel**, El sopar ha estat sensacional, una llagosta amb mullo que prepara Maria, la mare de la Dra. Claribel, la sopa, l'arròs, els frèjoles, la iuca, truites de blat de moro etc....

Després de sopar tenim una animada conversa amb el Dr. Ridel. Són molt amables amb els hostes, a més en Ridel és un gran coneixedor de la zona, hi té molts coneguts i les seves recomanacions, cal tenir-les en consideració.

30/10/2014

Per avui l'activitat principal és una excursió a cavall, bo serà que comencem amb un bon desdijuni i estem l'al lloc adequat ja que a casa de Ridel i Claribel són saborosos i abundants, són les 08:00 i estem a la terrassa amb una taula parada amb sucs, diferents tipus de fruita, truita a la francesa, pa, melmelada, mantega, cafè i llet.

09:00 Ens ve a buscar Miguel Quintana, un *guajiro* que amb cotxe ens porta a casa seva a les afores de *Viñales*, allí ens esperen sengles cavalls un *Roano* i un *Alazán* amb els quals acompanyats d'en Miguel, iniciarem una excursió de més de 4 hores (Veure fotos 24 i 25).

Ens donen les instruccions per al maneig de les regnes del cavall i ens ensenyen les quatre regles: arrencar, parar, girar a la dreta i girar a l'esquerra, els animals són dòcils, tranquils, han fet la ruta multitud de vegades així que es pot conduir però dins d'uns límits, doncs, si no entenen les ordres, el cavall segueix el seu camí que se'l sap de memòria.

Hi ha diferents opcions per realitzar aquest passeig, nosaltres vam seguir la més coneguda i completa és la que va de Viñales al **Palmarito** fins a la **Cueva del Silencio**, una cova on després de caminar 200 m. pots banyar-te en unes basses naturals d'aigua subterrània, la cova és bastant fosca pel que és aconsellable portar una llanterna, nosaltres afortunadament la portàvem.

En tot el trajecte passem per camps de cultiu de tabac, secadors on vam entrar en un d'ells per veure com és l'assecat de la fulla de tabac i mostren com es fan els cigars, d'una flaire molt agradable (Veure fotos 9, 10, 26, 27 i 28).

En el recorregut visitem la casa d'un camperol on provem el "*guarapo*" -canya de sucre amb rom-, preparat a ma pel camperol, és molt curiós veure el procés d'extracció del sucre. També conreen cafè i cacau. Prenem una beguda i comprem artesanía.

Miguel, el nostre guia, és una persona íntegra, amb ganes de créixer i mostrar-nos l'essència i puresa del seu poble. L'excursió finalitza a l'entrada del poble, deixem els cavalls que els pren un company d'en Miguel, i retornem al poble, estem una mica cansats, fa força calor, però hem gaudit d'una experiència inoblidable, envoltats en tot moment de natura.

14:00 és hora de dinar i anem al **Eco Restaurant La Berengena C/. Salvador Cisneros 81**, es un restaurant vegetarià.

Parem en una terrassa a descansar, portem ja més de tres setmanes de viatge hem volat tretze hores amb avió, trenta-tres en bus, hem fet i desfet vuit vegades l'equipatge, hem dormit en un nombre considerable de cases, tenir una tarda sense activitat s'agraeix.

Tot passejant anem fins a la Casa de Ridel y Claribel, estem en la terrassa tot contemplant la vall, els mogotes, l'exuberant vegetació, el capvespre, esperant tranquil·lament l'hora de sopar. Veure fotos 3 i 8).

20:00 sopem a la pròpia casa, ahir va ser una llagosta avui el plat principal serà "*ropa vieja*".

Ropa vieja és un plat que es cuina en moltes Comunitats Autòniques espanyoles, a Canàries, Centreamèrica i Illes del Carib, però on té especial renom és a Cuba. Una de les receptes que més es fa servir a Vinyales és:

Ingredients

- 1 kg de carn de vedella (pòlida) tallada per estofar
- 1 ceba
- 1 pebrot vermell
- 1 pebrot verd
- 3 dents d'all
- 1 cullerada petita d'orenga
- 1 cullerada petita de pebre vermell
- 1/2 tassa de tomàquet fregit o triturat
- 3 cullerades d'oli d'oliva
- 1/2 tassa de vi

Preparació

- Coure la carn amb aigua en una olla fins que estigui molt tova.
- Conservar aproximadament 1/2 tassa de brou per a la salsa.
- Desfil·lar la carn en forma de brins.
- Tallar els pebrots i les cebes en trossos petits, els alls en trossets molt petits.
- Sofregir tot l'anterior i afegir l'all, l'orenga, un polsim de pebre i el pebre vermell, cuidant que no es cremi. Afegir el tomàquet fregit o triturat i la carn, el brou i el vi.
- Deixar a foc mitjà fins que s'evapori l'el brou.

La resta del sopar resulta igual d'apetitosa, que bona cuinera és la mare de Claribel!. Acabat el sopar vam estar conversant una bona estona amb en Ridel, és l'última nit a la casa.

Anem a descansar.

Demà segons els pactes ens traslladarem a una altra casa veïns seus, ens dol doncs, ens trobem molt a gust però, és el acordat quan vam contractar l'habitació uns cinc mesos abans, realment és una casa molt buscada.

31/10/2014

08:30 Desdejunem bé i abundant com en els dies passats, a continuació ens traslladem a la **casa Enca y Toni C/. Salvador Cisneros 26** el trasllat és curt amb prou feines uns 200 m. La nova casa és correcta però no més, contractem una nit i un desdjuní.

09:30 Sortim d'excursió, a peu, amb el guia Yohankis fins a una casa que són **familiars de membres de los Acuáticos** l'objectiu de l'excursió és veure una mica més el paisatge de la vall de Viñales i d'una altra parlar amb la família. La caminada rep el seu nom en relació amb les tradicions locals de la població resident, els qui tenen la creença en les propietats curatives de l'aigua. Es parteix amb cotxe o taxi des de Viñales fins al Sitio del Infierno, lloc que es troba a uns 8 km. de Viñales. Es comença la caminada pels camins veïnals d'aquesta comunitat fins a endinsar-nos a la muntanya. S'observa en aquesta primera part els diferents conreus dels camperols locals: iuca, malanga, tomàquet, pebrot, cafè, plàtan, etc. a la muntanya observem la flora i fauna endèmiques del lloc, així com les cries de porcs de muntanya que pertanyen a camperols de la zona, la major part del recorregut és a l'ombra dels arbres. S'accedeix a diversos miradors naturals, entre els quals es troben el Mirador de los Acuáticos, destí de

la nostra excursió, lloc paradisiàc que es troba en la propietat d'un aquàtic en el que fem una pausa, prenem una beguda i parlem amb la matriarca de la casa que ens explica les tradicions d'aquest petit grup de persones. (Veure fotos 29 i 30).

Dels aquàtics de Viñales no existeixen moltes referències permeteu-me esclarir amb tota justícia la realitat d'una història veritable que s'ha convertit en una llegenda amb exageracions i tergiversacions. Es un grup petit en l'actualitat no arriben a 50 membres.

Característiques essencials que els defineixen:

- La cura de malalties amb aigua.
- La no participació en l'ensenyament per mitjà d'escoles.
- La no utilització de les ciències mèdiques.
- La no intervenció en la política i les organitzacions de masses que proposa el projecte revolucionari.

Per entendre la realitat d'aquest fenomen es fa indispensable referir-se al cas de *Antoñica Esquerre* entre els anys 1936-39 a la zona on vivia amb tota la seva família quan el seu fill de 2 anys va començar a tenir febres molt altes i com que no disposava de recursos per portar-ho al metge enmig de la seva desesperació li va semblar tenir una revelació divina amb la imatge de la Mare de Déu el dia 8 de gener de 1936 que li recomanava banyar al nen amb l'aigua del rierol més proper i quan ho va fer el noi va millorar realitzant-se així el miracle que la convertiria en una celebritat.

En una altra aparició de la Verge va conèixer llavors que ella estava designada a guarir als infeliços però que no podia cobrar ni fer-ho per interès, així com, tampoc podia usar medicaments -solament l'aigua-, no tenir vicis, no participar en la vida política del país i negar-se a l'educació d'aquella època atès que el sistema solament ensenyava a explotar els altres homes.

Antoñica pertanyia a una família amb tradicions remeieres i era reconeguda entre les millors d'aquesta zona afavorint aquest detall a la situació que hauria de crear-se en les següents setmanes on van arribar a concentrar-se milers de persones a la recerca dels miracles que li atribuïen.

Al nostre retorn ja era hora d'anar a dinar i com ahir ens va agradar el restaurant repetim en el vegetarià **Eco Restaurant La Berengena C/. Salvador Cisneros 81**

Acabat de dinar i després de descansar una bona estona ens apropem a l'empresa de comunicacions ETECSA ens connectem a Internet, mirem el correu, truquem per telèfon, etc. ens comuniquem amb el nostre entorn a Barcelona. És preferible fer-ho en aquestes ciutats petites, no hi ha cues i el servei és extremadament millor que el que es pugui trobar a L'Havana o Santiago de Cuba.

Passem pel **Centre Cultural Polo Montanez** situat davant de la plaça principal, aquest lloc a l'aire lliure ofereix música en viu cada nit, seguit de discoteca fins tard, no és l'hora per visitar-lo. També se serveix menjar.

Passegem una estona i anem cap a casa volem sopar aviat doncs demà matinem. Sentats en cadires de braços, fem petar la xerrada amb Toni, tan Enca com Toni, la parella de la casa, son dos mestres de l'escola de Viñales i coneixen

tant la història com tots els secrets de la regió, en especial en Toni és un gran conversador.

20:00 sopem a la casa el sopar molt correcte i la conversa animadíssima. No volem fer massa tard i anem a dormir.

01/11/2014

Són les 06:00 i Enca ja ens té preparat el desdijuni, bo i abundant, realment hem trobat persones molt amables en totes les cases. Però ha estat la única on a les 06:00 tenim preparat un esmorzar.

06:45 Agafem l'equipatge i tot caminant anem fins a **l'Estació de Viazul C/ Salvador Cisneros 63**, fem els tràmits per anar amb el bus cap a La Havana.

07:30 Puntualment surt l'autocar que a les 10:50 arribarà a La Havana.

Viñales, un poble on el temps es va aturar... on mai passa res... però cada dia és diferent.